

Udsendt: 30. september 2024

Referat af Bestyrelsens 6. møde

Torsdag den 26. september 2024 kl. 16.00 til 18.00.

Sted: Ledreborg Allé 2A, Lejre

DAGSORDEN

Kl. 16.00 – 16.30

TEMA: Landskabslaboratoriet – Status v. professor Morten Meldgaard

Kl. 16.30 – 18.00

Beslutning

- 6.1 Godkendelse af dagsorden
- 6.2 Tilpasning til reduceret finanslovsbevilling 2025 og frem
- 6.3 Fælles projektudvikling om Selsøområdet med VKR's medarbejderfond

Orientering/diskussion

- 6.4 Den fælles nationalpark-satsning om Natur og Folkesundhed
- 6.5 DN om Nationalparker
- 6.6 Nationalparkens strategi og "Den Grønne Trepartsaftale"
- 6.7 Studieturen 30. maj – 1. juni – evaluering
- 6.8 Budgetstatus og regnskab
- 6.9 Formanden orienterer
- 6.10 Sekretariatet orienterer
- 6.11 Eventuelt

Mødedeltagere:

Torben Flinch, formand
Tina Tving Stauning, Frederikssund Kommune
Erik Olsen, Danmarks Naturfredningsforening
Mette Rose, Friluftsrådet
Per Frydenlund Nielsen, Dansk Ornitologisk Forening
Jan Søndergaard, Naturstyrelsen,
Julie Nielsen, Slots- og Kulturstyrelsen
Thomas Mahler, VisitDanmark
Morten Alfastsen, Nationalparkrådet
Tanja Jordan, Nationalparkrådet

Sekretær: Anders Bülow samt Henrik Sidenius Paaby fra Nationalparksekretariatet.
Afbud fra Thomas Breddam, Anders Brusendorff, Tina Mandrup, Henrik Svendsen og Tanja Blind-
bæk Olsen

Beslutning

6.1 Godkendelse af dagsordenen

Beslutning:

Dagsorden blev godkendt

6.2 Tilpasning til reduceret finanslovsbevilling 2025 og frem

Baggrund

De 5 danske nationalparker finanslovsbevillinger står til at blive reduceret med hver 2 mio. kr. årligt på den kommende finanslov for 2025. Besparelserne er en ministeriel udmøntning af den aftale, som staten indgik med kommunerne i foråret om den offentlige økonomi, hvor det bl.a. blev tilkendegivet, at der skal nedlægges 1.000 administrative stillinger i staten.

Aftalen er af finansministeriet udmøntet således, at hvert ministerium skal levere en bestemt andel af de 1.000 årsværk ved at pålægge ministerierne en tilsvarende økonomisk besparelse, idet der regnes med en udgift på 1 mio. kr. pr. årsværk.

Miljøministeriet er blevet pålagt en samlet besparelse på i alt 62 mio. kr. – svarende til 1,4% af den samlede bevilling. Ministeriet har fordelt besparelserne på styrelser og tilhørende institutioner og har herunder indstillet, at hver af de 5 nationalparker skal spare 2 mio. kr. – svarende til 22% af det nuværende bevillingsniveau reguleret til prisniveau 2025 på 9,3 mio. kr. Besparelserne fremgår ikke direkte af det fremsatte forslag til finanslov, men vil blive indarbejdet på ændringsforlag inden finanslovens vedtagelse.

Nationalparksekretariatet har gennemgået samtlige planlagte og forventelige udgifter, indtægter og aftalte forpligtelser knyttet til kontrakter, fondsbevillinger og basal drift og må desværre konstatere, at det ikke er muligt at reducere Nationalparkens netto-udgifter i de kommende år uden at reducere aktivitetsniveauet og bemanningen i sekretariatet. Nationalparkchefen har derfor efter aftale med bestyrelsesformanden besluttet at reducere sekretariatets bemanning med i alt 1,5 årsværk, som, jfr. den udsendte orientering herom, er udmøntet ved en varsling om afskedigelse af 3 personer (hvoraf den ene dog er ansat på meget begrænset tid).

De 1,5 årsværk giver en besparelse i 2026 på 1,1 mio. kr. En fuld udmøntning af besparelsen i årsværk ville have indebåret en beskæring med 3 årsværk – svarende til næsten 1/3 af sekretariatets bemanning, når der tages hensyn til, at en del af bemanningen er eksternt finansieret. Når det ikke er valgt at skære bemanningen så drastisk ned skyldes det 2 afgørende strategiske refleksioner:

- En overbevisning om, at det vil lykkes at skaffe yderligere ekstern finansiering af lønudgifterne i sekretariatet i de kommende år
- En sikring af, at sekretariatet beholder en stærk udviklingskraft til at løfte både kommende nye og større projekter og til den kommende nationalparkudvidelse.

Reduktionen af bemanningen kan dog ikke ske uden en nedprioritering eller nedskalering af opgaver og aktiviteter. Dette skal naturligvis ske på en måde, så Nationalparken ikke kommer i konflikt med lovgivningsmæssige eller kontraktmæssige forpligtelser.

Indstilling:

På baggrund af ovenstående indstiller sekretariatet, at der i det kommende arbejdsprogram og budget for 2025 foretages aktivitets- og budgetjusteringer, *der tilpasser Nationalparkens økonomi til det nye niveau over en 2-årig tidshorizont*. Den gradvise tilpasning indebærer, at Nationalparken i 2025 planlægger at anvende en mindre del (0,3 mio. kr.) af den akkumulerede opsparring fra tidligere år (på godt 1 mio. kr.) for herefter at gå i balance i 2026.

Dette kan ske gennem følgende tiltag og justeringer:

- Nationalparkens bistand til at bringe herregårdsmuseets drift på skinner, som nu har varet i 3 år, betragtes som være i mål og derfor ophører med udgangen af 2024
- Nationalparkens kunstprogram er afsluttet med indvielsen af det sidste kunstprojekt (Jordhuset) – og Nationalparkens arbejde med at understøtte kunstprogrammets fuldførelse ophører derfor. Der iværksættes ikke et nyt kunstprogram,
- Arbejdet med at rejse fondsmidler til gennemførelse af projektet Kildernes By – Roskilde betragtes som afsluttet. P.t. afventer sekretariatet svar på 2 større ansøgninger. Sekretariatet har med bestyrelsens godkendelse tidligere tilkendegivet en vilje til medfinansiering af projektet med 0,5 mio. kr. På baggrund af den nye finansielle situation indstilles det imidlertid, at projektets gennemførelse alene sker med fuld ekstern finansiering.
- Projektet 'Vores Naturpleje', som gennemføres med tilskud fra 15. junifonden og Friluftsrådet, er aftalt udskudt i 1½ år med fondene. Herved undgås ansættelse af en barselsvikar for Sofie Clauson-Kaas.
- De hidtidige port-aftaler med hhv. Roskilde Oplevelseshavn, Skibby Aktive og Selsø Slot videreføres ikke. Herved spares en årlig udgift på 240.000 kr.
- Den biologiske overvågning af stenrevne, som oprindeligt var planlagt i 2025, opgives. AU er varslet herom.
- Der udarbejdes ikke yderligere forvaltningsplaner for udvalgte arter for finanslovsmidler.

- Der foretages en prisjustering af 'Bliv Skjoldunge-ekspeditioner' fra 2.700 kr. til 3.000 kr. pr. tur. Herved bringes nationalparkens udgifter og indtægter på disse i balance.
- Udgifter på offentlige arrangementer reduceres ved en nedskalering i Nationalparkens finansielle involvering heri (besparelse på 100.000 kr. pr år)
- Der budgetteres ikke med en studietur for bestyrelsen, rådet og sekretariatet i 2026 (som ellers planlagt).
- Endelig søges den eksterne finansiering af sekretariatets lønudgifter øget.

De prognosticerede resultater for hhv. 2025 og 2026 ser med disse tiltag således ud:

År	FL-bevilling (forventet)	Prognosticeret nettoudgift	Prognosticeret resultat
2025	7,2 mio. kr.	7,5 mio. kr.	-0,3 mio. kr.
2026	7,3 mio. kr.	7,2 mio. kr.	0,1 mio. kr.

Beslutning:

Torben orienterede om nationalparkernes fælles reaktioner på de udmeldte besparelser på forslaget til finanslov, men mener samtidig, at det ikke er realistisk, at besparelserne bliver rullet tilbage i forbindelse med vedtagelsen af finansloven. Derfor har nationalparkerne fundet det rigtigst at udvise rettidig omhu samt – af hensyn til medarbejderne og arbejdsmiljøet – at eksekvere de personalemæssige konsekvenser så hurtigt som muligt.

Alle udtrykte dyb beklagelse over situationen, men bakker fuldt op om sekretariatets forslag til retningen i de tilpasninger, der vil danne grundlag for det kommende arbejdsprogram og budget for 2025. *Torben* understregede, at tilpasningerne ikke får konsekvenser for gennemførelsen af Nationalparkens plan for 2024-2029.

Tina Tving Stauning orienterede om, at Frederikssund Kommune i budgettet har afsat 3 x 300.000 kr. til gennemførelse af procesarbejdet med udvidelsen af nationalparken, i alt 2 mio. kr. til projektet 'Fuglenes Halvø' samt midler til en fortsat naturfaglig indsats i kommunens skoler i samarbejde med Nationalparken.

6.3 Fælles projektudvikling om Selsøområdet med VKR's medarbejderfond

Baggrund

Selsøområdet er udpeget som én af Nationalparkens 5 trædesten. De fem tematiserede trædesten skal tilsammen låse enestående natur- og kulturperler i nationalparken op og gøre dem tilgængelige for et bredt gæstesegment. Udviklingen af de fem trædesten sker henover de kommende år og med delvis støtte fra Nordea-fonden, Nationalparken og de tre kommuner.

Som led i udviklingen af trædesten ved Selsø har NORRØN arkitekter udarbejdet prospektet "fuglenes halvø" i 2022. Et prospekt, der viser, hvordan området samlet set kan blive en attraktivt natur- og fuglekigger-destination. Der peges på udvikling af 5 indsatser, herunder fugleobservationsfaciliteter rundt om Selsø og ved Kirken samt et større naturrum i en af de gamle ladebygninger på Selsø, der kan fungere som ubemandet velkomstcenter, udkigstårn og udstillingsrum for nationalparken.

Siden prospektets tilblivelse har både Anders Bülow og tegnestuens ene partner Marco Berenthz være i løbende dialog med både Nordeafonden, Realdania, VKR's medarbejderfond, samt med bestyrelsesformand for Den Plessenske Selsø Fond Iben Bækkelund Jagd om videreudvikling og medfinansiering af projektet.

Fondene er alle positive over for projektet og peger i første omgang på et ønske om at få udviklet en samlet plan for området mellem Selsø Slot, Selsø Kirke og laden, hvor det kommende naturrum og velkomstcenter tænkes placeret (det ene af de fem indsatser). Det er væsentligt, at lokale interessenter involveres aktivt i planens tilblivelse og at der skabes en bæredygtig organisering af projektet og den fremtidige vedligehold og drift af de etablerede faciliteter.

NORRØN har fremlagt et tilbud på udarbejdelse af en samlet plan for området indeholdende vision, organisering, program, skitsetegning og anlægsøkonomi for ankomstområde og velkomstcenter samt involvering af både kerneinteressenter og sekundære interessenter. Materialet kan efterfølgende bruges til at ansøge fonde om realisering af det første delprojekt ved Selsø.

NORRØN's tilbud på udarbejdelse af planen, som er vedhæftet som *bilag 6.3a*, lyder på 300.000 kr. Nationalparksekretariatet vil forsøge at rejse ekstern finansiering af halvdelen af dette beløb.

Indstilling:

Det indstilles til bestyrelsen, at Nationalparksekretariatet igangsætter arbejdet med at få udviklet en samlet plan for området som beskrevet, og at halvdelen af denne udgift finansieres som en investeringsudgift af Nationalparkens akkumulerede opsparing, mens de resterende 150.000 kr. søges finansieret af eksterne bidragydere.

Bilag 6.3a Tilbud fra NORRØN Arkitekter om udarbejdelse af samlet plan for Selsøområdet

Beslutning:

Bestyrelsen tiltrådte sekretariatets indstilling.

Orientering

6.4 Den fælles nationalpark-satsning om Natur og Folkesundhed

v/ Anders Bülow og Karen Lilleør

Bilag 6.4a

6.5 DN om Nationalparker

v/Anders Bülow

Bilag 6.5a Dagsordensbilag fra DN's hovedbestyrelsesmøde den 16. maj 2024

Anders Bülow redegjorde for baggrunden for at tage DN' beslutning om ikke at støtte oprettelsen af 2 nye nationalparker op til drøftelse på mødet: Afklaring af, hvordan Nationalparkerne reagerer på denne beslutning fra en af de vigtigste samarbejdspartner. *Anders* understregede, at han finder samarbejdet med de lokale DN-repræsentanter meget fint og derfor undrer sig over hovedbestyrelsens beslutning.

Erik Olsen sagde, at han *ikke* er enig i hovedbestyrelsens beslutning, og at han mener, at beslutningen er udtryk for, at der i hovedbestyrelsen sidder personer med et meget ensidigt syn på nationalparkbegrebet og hvad en nationalpark skal beskæftige sig med. *Erik* bedyrede, at beslutningen ikke ændrer på samarbejdet med de eksisterende nationalparker.

Tina Tving Stauning foreslog, at der bliver fulgt op med en dialog med DN. Både i forhold til DN centralt men også at DN lokalt bliver aktiveret i en dialog.

6.6 Nationalparkens strategi og "Den Grønne Trepartsaftale"

v/Anders Bülow

Bilag 6.6a

Anders gennemgik en række elementer i den grønne 3-partsaftale, hvor nationalparkerne kan tænkes at spille en medvirkende rolle. Nationalparkerne kan – på baggrund af deres

tætte kontakter til private lodsejere – tænkes at spille en særlig rolle i forhold til udmøntninger af aftalens initiativer på private arealer – hvor Naturstyrelsen jo især ser på de statslige arealer.

Jan Søndergaard orienterede om den netop vedtagne ressortomlægning, hvorefter størstedelen af Landbrugsstyrelsen samt Naturstyrelsen overflyttes til det ny-oprettede ministerium for den grønne 3-part. Det nye ministerium vil også have fokus på de private arealer. Naturstyrelsen er i fuld gang med at se på implementeringen og udpegning af arealer der skal i spil, men Jan opfordrer Nationalparken til – så hurtigt som muligt - at sende forslag hertil – og især arealomlægninger, der kan bidrage til en reduceret kvælstof-tilførsel til fjord og hav.

Tina supplerede med at oplyse, at landets borgmestre netop har afholdt møde med den nye 3-parts-minister Jeppe Bruus, og at kommunerne er pålagt at finde arealer, der kan bringes i spil – også private arealer. Hvis Nationalparken skal have indflydelse herpå skal vi agere hurtigt.

Mette Rose nævnte, at man bør se på den såkaldte Assens-model for hvordan man bedst muligt kører en inddragende og lokalt forankrende proces for ændringer i driften af private arealer.

6.7 Studieturen 30. maj – 1. juni – evaluering

Torben efterlyste hvilke erfaringer og inspirationer, som deltagerne i studieturen har taget med hjem.

Erik synes at vi så mange gode og spændende projekter – men synes også, at vi først og fremmest skal fokusere på vores eget store planlagte flagskibsprojekt.

Morten er især optaget af Vejle kommunes model /proces for reduktion af kvælstoftilførslerne til fjorden, hvor en minutiøs kortlægning af kvælstoftab fra de respektive landbrugsjorde har ført til, at det er relativt få ejendomme og marker, der kan udpeges som "hovedsyndere". Det gælder om at få mest miljø for pengene.

Per roste programmet og sekretariatet for også at sørge for at vi udnyttede de lange busstræk på en god måde. Måske havde vi for lidt tid til at se noget i Thy.

6.8 Budgetstatus og regnskab

v/ *Henrik Sidenius Paaby*

Bilag 6.8a – Budget, prognose og regnskab 1. september 2024

Bilag 6.8b – Bevillingsoversigt – eksterne midler pr. 1. september 2024

6.9 Formanden orienterer

v / bestyrelsesformand Torben Flinch

Siden sidste bestyrelsesmøde har der bl.a. været gennemført følgende gode møder:

- Møde med 2 nye klimamedarbejdere fra Lejre Kommune om mulighederne for at udvikle samarbejde med fokus på forbedring af naturen i ådale.
- Møde med den nye forperson for Naturnationalpark Bidstrupskovene Jan Eriksen, skovrider Jens Peter Simonsen og borgmester Tina Mandrup om det kommende samarbejde om udvikling af Naturnationalparken.
- Møde med en lokal repræsentant for Friluftsrådets rytterinteresser i Nationalparken med henblik på at drøfte muligheder for at tilgodese rytter-interesser.
- Møde med bestyrelsesforpersoner for de øvrige Nationalparker med henblik på bl.a. at drøfte strategi for at kunne stå stærkere bl.a. i relation til udmøntning af Den grønne trepartsaftale.
- Planlagt møde til oktober med repræsentanter for Landbrug og Fødevarer om hvordan vi kan samarbejde om udmøntning af Den Grønne trepartsaftale.

Torben orienterede om, at Nationalparken fortsat står til rådighed i konstellationen af et eventuelt Kystvandråd.

6.10 Sekretariatet orienterer

v/ Anders Bülow

Bilag 6.10a – Orienteringer fra sekretariatet

Bilag 6.10b – PITCH – Selv et lille menneske kan gøre en stor forskel

Anders orienterede om, at sekretariatet har valgt at in-source rengøringen med ansættelse af Ingrid Pilgaard i en 20-timers stilling, idet Ingrid – ud over rengøringen - samtidig vil bistå naturvejlederne med håndtering og administration af grej.

6.11 Eventuelt

I forbindelse med afbud fra Tina Mandrup, var det et ønske fra Tina Mandrup at bestyrelsen bliver orienteret om at Region Sjælland er ved at undersøge mulighederne for grusgravning hos nogle lodsejere på Gevningehalvøen. Naboer og andre beboere i området er, i den forbindelse, utilfredse med udsigten til mere tung trafik og ændringer af landskabet.

Tina Mandrup har haft et møde med en gruppe af de utilfredse borgere, som bl.a. har udtrykt ønske om at Nationalparken engagerer sig i modstanden mod den pågældende grusgravning, med

den begrundelse at det pågældende område har en landskabelig værdi, der bør bevares. Tina Mandrup har et ønske om, at dette drøftes i bestyrelse.

Torben Flinch mener at Nationalparken ikke skal forholde sig til private lodsejeres ønsker om at drive forretning på deres ejendom, da det er den samme lovgivning, der gælder inden for Nationalparkens grænser som i resten af landet.

Torben Flinch tilbød af tage emnet op til drøftelse på et kommende bestyrelsen møde.